

Pisarna

za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XXVI.

Vprašanje: Ali je mežnar župne ali podružnične cerkve ali kdo drugi opravičen hoditi iskat in pozivat kateheča s trkanjem na šolska vrata med učno uro veronauka, da naj gre takoj bolnika previdit, otroka krstit, iz hranilnice mu kaj dostavit itd., in to na način, da šolski voditelj ničesar o tem ne ve?

Ako ni nihče opravičen za to, kaj je storiti takemu šolskemu voditelju, ki ima na vratih vsakega razreda tablico z napisom, da je neuradnim osebam vhod prepovedan?

Šol. voditelj trirazrednice.

Odgovor: Po §-u 34. šol. in učnega reda občnim ljudskim šolam ima šolski voditelj nadzor in voditeljstvo notranjih šolskih stvari. Posebno mu je skrbeti, da se šol. red natančno izpolnjuje. Po glasilu te zakonite določbe mu je odpravljati vsak nered in vse napake, če so.

Po §-u 5. zakona z dne 14. maja l. 1869., drž. zak. št. 62, morajo verski učitelji izpolnjevati šolske zakone in tiste ukaze, ki jih po teh zakonih izdajajo šolska oblastva.

Iz tega je razvidno, da ima šolski voditelj dolžnost odpraviti tudi v gorenjem vprašanju omenjeno nepravilnost. Na vratih je vsakemu jasno na vpogled prabit ukaz šolske oblasti. Kdor torej greši proti njemu, ga je ovaditi oblasti, ki bo že skrbela, da nihče ne moti šolskega reda. Če se to motenje godi z vednostjo veroučitelja, je tudi tega uradnim potom poučiti, kaj sme in česa ne. Energično ga je treba opozoriti na imenovani § 5.

To je zakonito.

Taktno in kolegijalno bi pa bilo, da bi naprosil dotični veroučitelj, če je slučajno edini duhovnik v kraju, da sme v nujnem slučaju iti obhajati bolnika, četudi je klican k njemu iz šolske sobe. Nadučitelj more le na ta način, če je sam o tem obveščen, poskrbeti za katehetovo nadomeščanje. Le tak slučaj naj bi imel izjemo, vsi drugi je pa ne smejo imeti, posebno pa še ne, če nimajo z duhovskim poklicem nobene zveze. Take slabe in kvarne razvade je treba energično zatreti!

Dohtar Stojan.

XXVII.

Vprašanje: Ali imajo člani šolskega odbora obrtno-nadaljevalnih šol pravico izpraševati pri pouku? Katere so sploh pravice in dolžnosti teh članov?

Voditelj obrtno-nadaljevalne šole.

Odgovor: Pravice in dolžnosti članov šol. odbora obrtno-nadaljevalnih šol so natančno določene v statutu za dotični odbor. Drugih določil ni. Pač pa je za zastopnike naučne uprave izdan še poseben normativ, ki določuje njih delokrog. Ta normativ ima pač tudi veljavo za druge člane v šolskem odboru. Dobite ga v »Zentralblatt für das gewerbliche Unterrichtswesen«, Band III, str. 240, ter je izdan dne 8. oktobra 1884, št. 9896.

Glavna določba je v točki 5.: »V ostalem imajo zastopniki naučne uprave drugim članom šolskega odbora v splošnem določeni delokrog in zatorej tudi niso upravičeni, neposredno vplivati na poučevanje ali na disciplino. Vendar pa jim ostane pravica, v posebnih slučajih opozoriti naučno upravo na napake, ki so si jih prizadevali odstraniti, ki jih pa niso odstranili...«

Pripominjamo še, da je v točki 3. izrečeno: »Na napake in nepravilnosti mora zastopnik naučne uprave ali opozoriti šolskega voditelja, ali pa, če sodi zadeva v delokrog šolskega odbora, v seji zadnjega izraziti svoje zaznave.«

Iz teh zakonitih določil torej posnemljemo, da sme posredno vplivati na pouk in disciplino samo vladni komisar za obrtno šolstvo.

Dohtar Blažič.

V ofenzivi.

(Dalje.)

Tu pa tam zine klerikalizem tudi kako pametno besedo o šolstvu kakor tudi o narodni zavesti, to pa le zato, da slepi javno mnenje, kadar je pa čas, da bi to tudi pokazal v dejanju — obrne hrbet šoli in učiteljstvu. Mnogo let opazujemo že klerikalno hujskanje zoper nas in šolo po časopisih — pa tudi klerikalno ljubezen do nas po naših zbornicah. Stranka, ki govori, da je narodna zavednost paganstvo in šola za ljudstvo prokletstvo, ni prijateljica naroda, ampak zakleta in nevarna nasprotnica, ki se ji mora napovedati boj na življenje in smrt. — Nazaj k narodu za povzdigo splošne njegove blaginje!

* * *

Ali naj slovensko ljudstvo brez ozira na zemljepisne meje tvori na Slovenskem veliko enotno politiško društvo! Z drugimi besedami, na Slovenskem naj se politiško življenje enotno organizuje na najširšem demokratiškem temelju. Jasno je, da se mora ljudstvo zavedati te svoje naloge; zato pa je treba enotne politiške organizacije.

Dr. Jan. E. Krek.

Znano je, da je g. dr. Krek prvoboritelj na krščanskem socialnem polju. Žal, da je on doslej posvetil vse svoje moči v prilog klerikalizma, v istem dopisu pravi sam: »Monistiški svetovni nazor in z njim spojena politiška načela se na dado nikoli spraviti v soglasje s katoliškim pravcem in organizmom katoliške cerkve. Boj je torej y tem oziru naraven«. Pravec našega klerikalizma je, biti našemu narodu tudi v socialnem oziru prvoboritelj, kažipot in osrečevalec kakor je v dušnem oziru. Socialno vprašanje je nekaj silno težkega, ker ni mogoče uporabljati občna, preizkušana pravila povsod z dobrim uspehom. To vprašanje je špekulativno in povsem materijalno. Že borba za obstanek posameznika je silno težavna, tem težavnejša in odgovornejša je borba za srečo in blaginjo mase naroda. Kdor hoče biti dober gospodar, mora biti obdan z vsemi dobrimi lastnostmi; uglobiti se mora takorekoč z dušo in telesom v posvetne zadeve, skrbi ga more noč in dan. Večje ko je imetje, družina, služba itd., tem večje so skrbi in odgovornosti. Dohodki in sreča so odvisni v prvi vrsti od boritelja samega. Če je ta lahkomisljen, malomaren, neveden ali celo neumen, bo njegova špekulacija slaba, dohodki in sreča bodo piškavi.

Vprašanje nastane sedaj, ali je klerikalizem opravičen nastopati kot prvoboritelj na socialnem polju? Vsak za svojo osebo in svojo ožjo družino mora skrbeti, ker to nam je prisojeno. Duhovniki so ljudje kakor smo mi drugi, oni imajo poleg dušnega pastirstva opravičeno skrb tudi za svoj obstanek. Vendar ta skrb ne sme prestopiti naravnih mej; ne sme prestopiti naukov, ki jih uče sami. Mi, ki živimo med